

INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

Litteraturlista

PDA204, Orientering och förflyttning vid synnedläggelse eller blindhet

Orientation and Mobility in Vision Rehabilitation

20 högskolepoäng/20 credits

Avancerad nivå/Second Cycle
Gäller fr.o.m. HT 2018

Obligatorisk litteratur

Bongers, R., M., Schellingerhout, R., van Grinsven, R., & Smitsman, A. W. (2002). Variables of the touch technique that influence the safety of cane walkers. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 96(7), 516–531. (14 sidor)

Berndtsson, I. C. (2018). Considering the concepts of the lived body and the lifeworld as tools for better understanding the meaning of assistive technology in everyday life. *ALTER* (in press)

Bullington, J., & Karlsson, G. (1997). Body experiences of persons who are congenitally blind: A phenomenological–psychological study. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 91, 151–162. (11 sidor)

Dodgson, A., & McCall, S. (2009). From novice to expert: an investigation into the professional development of Rehabilitation Workers through a study of practice in technical rehabilitation interventions. *The British Journal of Visual Impairment*, 27(2), 159–172. (12 sidor)

Eide, H., & Tømte, A. (2003). *Kikkerter for Svaksynte*. Norges Blindforbund. ISBN: 82-990438-6-7

Elmerskog, B. (2008). Lyd og lytting. I P. Fosse & O. G. Klingenberg (Red.), *Pedagogiske og psykologiske perspektiver på opplæring av synshemmede* (s. 57–69). Trondheim, Norge: Snøfugl. (12 sidor)

Elmerskog, B., Storliløkken, M., & Tellevik, J. M. (2008). Fra helhetlige perspektiver på habilitering og rehabilitering til funksjonelle og individrettede tilræk. I P. Fosse & O. G. Klingenberg (Red.), *Pedagogiske og psykologiske perspektiver på opplæring av synshemmede* (s. 87–95). Trondheim, Norge: Snøfugl. (9 sidor)

Eriksson, Y., Jansson, G., & Strucel, M. (2003). *Taktila kartor. Handledning i kartframställning*. Stockholm: Punktskriftsnämnden, Talboks- och punktskriftsbiblioteket. (68 sidor)

Espinosa, M. A., Ungar, S., Ochaíta, E., Blades, M., & Spencer, C. (1998). Comparing methods for introducing blind and visually impaired people to unfamiliar urban environments. *Journal of Environmental Psychology*, 18, 277–287. (10 sidor)

- Fazzi, D. L., & Naimy, B. J. (2010). Orientation and mobility services for children and youths with low vision. I A. Corn & A. Koenig (Red.), *Foundation of Low Vision: Clinical and Functional Perspectives*. New York: AFB press. (Kapitel 16, 74 sidor)
- Fields, J. E. (1964). Sinnesövningar för blinda. *The new Outlook for the Blind*. (Översättning till svenska av A. Degerman). (11 sidor)
- Gougoux, F., Lepore, F., Lassonde, M., Voss, P., Zatorre, R. J., & Belin, P. (2004). Pitch discrimination in the early blind. *Nature* 430, 309. (1 sida)
- Higgerty, M. J., & Williams, A. C. (2005) Orientation and mobility training using small groups. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 99(12), 755–764. (10 sidor)
- Holmberg, K. (Red.). (2007). *Utveckling av nationell standard för syncentralerna i Sverige i orientering och förflyttning (O&F)* (Dnr LD08/01595). Landstinget Dalarna, LD Hjälpmedel Syncentralen. (24 sidor)
- Jacobson, W., H. (2013). *The art and science of teaching orientation and mobility to persons with visual impairments* (2nd Ed.) New York, NY: American Foundation for the Blind/AFB Press. (389 sidor)
- Jansson, G. (2000). Spatial orientation and mobility of people with visual impairment. I B. Silverstone, M. A. Lang, B. Rosenthal, & E. E. Faye (Red.), *The Lighthouse handbook on visual impairment and rehabilitation* (s. 359–375). New York: The Lighthouse and Oxford University Press. (17 sidor)
- Karlsson, G. (1996). The experience of spatiality for congenitally blind people: A phenomenological–psychological study. *Human Studies*, 19, 303–330. (25 sidor)
- Karlsson, G. (1999). *Leva som blind*. Stockholm: Carlssons. (153 sidor)
- Kish, D. (2005, August). *Improving quality of life through alternative perception*. Paper presented at ICEVI European Conference “Education – aiming for excellence” , Chemnitz, Tyskland, (s. 223-240). Även tillgänglig på: <http://www.icevi-europe.org/chemnitz2005/icevi-chemnitz2005.pdf> (18 sidor)
- LaGrow, S., & Long, R. G. (2011). *Orientation & Mobility. Techniques for independence* (2nd Ed.). AER (Association for Education and Rehabilitation of the blind and visually impaired) (240 sider)
- Melin, E., & Westman, Y. (2004). *Mobility i skolan.Handledning i förflyttningsteknik*. Umeå: Specialpedagogiska institutet. (111 sidor)
- Nationell standard för O&F. (2001). (5 sidor)
- Newman, E. (2010). *Att vara blind på passage och perrong – som en resa utan skyltar och signaler* (Licentiatavhandling, Bulletin 254). Lunds universitet, Tekniska högskolan i Lund, Institutionen för Teknik och samhälle. (105 sidor)
- Roentgen, U. R., Gelderblom, G. J., Soede, M., & de Witte, L. P. (2009). The impact of electronic mobility devices for persons who are visually impaired: A systematic review of effects and effectiveness. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 103(12), 743–753. (9 sidor)
- Rosenblum, L. D., Gordon, M. S., & Jarguin, J. L. (2000). Echolocating distance by moving and stationary listeners. *Ecological Psychology*, 12, 181–206. (25 sidor)
- Ryman, A. (1965). Orienteringsövningar för äldre elever. I T. Gissler (Red.), *Handledning för blindlärare* (s. 1–9). Stockholm: Tomtebodaskolan, Solna. (9 sidor)
- Schenkman, B. N., & Nilsson, M. (2010). Human echolocation: Blind and sighted persons' ability to detect sounds recorded in the presence of a reflecting object. *Perception*, 39, 483-501. (17 sidor)

- Sauerburger, D., & Bourquin, E. (2010). Teaching the use of a long cane step by step: Suggestions for progressive, methodical instruction. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 104(4), 203–214. (11 sidor)
- Smith, A. J. & Gerushat, D. (2010). Orientation and mobility for adults with low vision. I A. Corn & A. Koenig (Red.), *Foundation of Low Vision: Clinical and Functional Perspectives*. New York: AFB press. (Kapitel 20, 34 sidor)
- Trafikverket. (2011). *Attraktiva stadsrum för alla. Shared space* (Publikationsnummer: 2010:122). Borlänge: Trafikverket. (s. 6–21, 47–51). (21 sidor) <http://publikationswebbutik.vv.se>
- Voss, P., Collignon, O., Lassonde, M., & Lepore, F. (2010). Adaptation to sensory loss. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Cognitive Science*, 1, 308-328. (20 sidor)
- Wiener, W., R., Welsh, R., L., & Blasch, B. B. (2010). *Foundations of orientation and mobility* (Volume I and II, Third edition). New York, NY: American Foundation for the Blind/AFB Press. (Del I kapitel 1–13, 480 sid; Del II kapitel 1–19, 666 sidor) (valda kapitel cirka 500 sidor)
- Wright, T., Harris, B., & Sticken, E. (2010). A best-evidence synthesis of research on orientation and mobility involving tactile maps and models. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 104(2), 95–106. (11 sidor)

Referenslitteratur

- Backström Lindeberg, S. (2016). *Med ljudet som omvärld. Om ljudmiljö och delaktighet för elever med synnedsettning* (FoU skriftserie nr 6). Specialpedagogiska skolmyndigheten. www.spsm.se
- Berndtsson, I. (2005). Tekniska hjälpmedel, synskadade och samhället. I J. Bengtsson (Red.), *Med livsvärlden som grund. Bidrag till utvecklandet av en livsvärldsfenomenologisk ansats i pedagogisk forskning* (Andra rev. upplagan, s. 81–103). Lund: Studentlitteratur. (21 sidor)
- Beck, B. (1980). *Mobilityundervisning for svagsynede*. Hellerup, Danmark: Institutet for blinde og svagsynede.
- Boverket. (2005). *Enklare utan hinder*. Stockholm: Boverket. www.boverket.se
- Cutter, J. (2007). *Independent Movement and Travel in Blind Children: A Promotion Model (Critical Concerns in Blindness)*. New York: AFB press.
- Elmerskog, B., Martinsen, H., Storliløkken, M., & Tellevik, J. M. (1993). *Førlighetsopplæring. Mobility i et funksjonell sammenheng*. Universitetet i Trondheim: Tapir forlag.
- Elmerskog, B., Martinsen, H., Storliløkken, M., & Tellevik, J. M. (2003). *Ruteopplæring*. Melhus, Norge: Tambartun kompetansesenter och Universitetet i Oslo.
- Fazzi, D. L., & Petersmeyer, B. A. (2007). *Imagining the possibilities: A creative approach to orientation and mobility instruction for persons who are visually impaired*. New York: AFB press.
- Griffin, D. R. (1958). *Listening in the dark. The acoustic orientation of bats and men*. New Haven: Yale University Press.
- Hansen, D. (2004). *Høretræning i mobilityundervisningen*. Hellerup: Institutet for Blinde og Svagsynede.
- Kellogg, W. N. (1962). Sonar system of the blind. *Science*, 137, 399-404.

Kim, D. S., Wall Emerson, R., & Curtis, A. (2012). Drop-off detection with the long cane: Effects of different cane techniques on performance. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 103(9), 519–530.

Phillips, C. L. (2011). Getting from here to there and knowing where: Teaching global positioning systems to students with visual impairments. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 105(10), 675–680)

Rice, C. E. (1967). Human echo perception. *Science*, 155, 656-664.

Roxendal, G., & Winberg, A. (2002). *Levande människa. Basal kroppskänedom för rörelse och vila*. Stockholm: Natur och Kultur.

Schenkman, B. N., & Jansson, G. (1986). The detection and localization of objects by the blind with the aid of long-cane tapping sounds. *Human Factors*, 28, 607-618.

Schenkman, B. N., & Nilsson, M. E. (2011). Human echolocation: Pitch versus loudness information. *Perception*, 40, 840–852.

Supa, M., Cotzin, M., & Dallenbach, K. M. (1944). "Facial vision": the perception of obstacles by the blind. *American Journal of Psychology*, 57, 133–183.

Tellevik, J. M., Storliløkken, M., Martinsen, H., & Elmerskog, B. (1999). *Spesialisten inn i nærmiljøet. Førlighetsopplæring i et habiliteringsperspektiv*. Oslo: Unipub.

Uljens, M. (Red.). (1997). *Didaktik – teori, refleksjon og praktik*. Lund: Studentlitteratur. (Kap. 1–3)

Zijlstra, GA R., Balleman, J., & Kempen, G. IJM. (2012). Orientation and mobility training for adults with low vision: a new standardized approach. *Clinical Rehabilitation*, 27(1), 3–18.

Material från Instituttet for Blinde og Svagsynede, Hellerup, Danmark.

World access for the blind. Hemsida <http://www.worldaccessfortheblind.org>